

ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ ರಂಗಪ್ರಿಯ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ:

ಭಾರತೀಯರ ಹಬ್ಬ-ಹರಿದಿನಗಳು

ಚಾತುರ್ಮಾಸ್ಯ

ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ ರಂಗಪ್ರಿಯ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀಃ

ಪ್ರಕಾಶಕರು:

ಭಾರತ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಪ್ರಕಾಶನ

ನಂ. 37/8, G4, ಲೀಸಾ ಅಪಾರ್ಟ್‌ಮೆಂಟ್ಸ್,

4ನೇ ಕ್ರಾಸ್, ಲಾಲ್‌ಬಾಗ್ ರಸ್ತೆ, ಬೆಂಗಳೂರು - 27.

ದೂರವಾಣಿ: 2227 8231, Mob: 9448078231, 9591470345

Email : bspllg@gmail.com; web; www.bharathasamskruthi.com

Title : **CHATURMASYA – Under Bharatiyara Habba Haridinagalu-** A collection of festivals of India, written by Sri Sri Rangapriya Sri Sri: and published by Bharatha Samskruthi Prakashana, Bangalore.

Under the guidance of His Holiness Sri Sri Rangapriya Swamiji

ಶ್ರೀರಂಗ ಮಹಾಗುರುಗಳ ಹಾಗೂ ಶ್ರೀಮಾತೆಯವರ ಪಾದಾರವಿಂದಗಳಲ್ಲಿ
ಈ ಕಿರುಹೊತ್ತಿಗೆಯನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸುತ್ತಿದ್ದೇವೆ.

E-Edition : November 2015

pages : 12 + 2

Price: Rs. 10-00

© with publisher

Published by :

Bharatha Samskruthi Prakashana

No. 37/8 G4, Leesa Apartment, 4th Cross,

Lalbagh Road, Bangalore - 27,

Phone: 22278231, 26765381, Mobile: 9448078231, 9591470345

URL: www.bharathasamskruthi.com, email: bspllg@gmail.com

Copies available at :

Bharatha Darshana,

No. 163, Manjunatha Road, 2nd block,

Thyagaraja Nagar,

Bangalore - 560 028 Ph : 26765381

Printed by :

Laser Line Graphics

Bangalore - 560 027 Ph: 22278231

ಚಾತುರ್ಮಾಸ್ಯ

1. ಚಾತುರ್ಮಾಸ್ಯದ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯ:-

ಚಾತುರ್ಮಾಸ್ಯ ಎಂಬ ಹೆಸರು ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಅನೇಕರಿಗೆ ವ್ರತ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಪರಿಚಿತವಾಗಿದ್ದರೂ 'ಅದು ಸಂನ್ಯಾಸಿಗಳಿಗೆ ಮತ್ತು ಕೆಲವು ಮಡಿಹೆಗಸರಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟದ್ದು. ಇತರ ಆಶ್ರಮಗಳಿಗೆ ಸೇರಿದ ಜನರು ಅದನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ' ಎಂದು ಕೆಲವರು ಭಾವಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಇದು ತಪ್ಪು ತಿಳಿವಳಿಕೆಯ ಫಲ. ಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಇದು ಸರ್ವರೂ ಆಚರಿಸಬೇಕಾದ ಪರ್ವ. ಯಾವುದಾದರೂ ನಿಮಿತ್ತ ಬಂದಾಗ ಆಚರಿಸಬೇಕು. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಇಲ್ಲ ಎಂಬ ಗುಂಪಿಗೆ ಸೇರಿದ ನೈಮಿತ್ತಿಕರ್ಮವೂ ಅಲ್ಲ. ಯಾವುದಾದರೂ ಕಾಮನೆ ಇದ್ದರೆ ಆಚರಿಸಬಹುದು. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ ಎಂಬ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಕಾಮ್ಯಕರ್ಮವೂ ಅಲ್ಲ. ಆಯಾ ಕಾಲವಿಶೇಷ ಬಂದಾಗ ಆಚರಿಸಲೇಬೇಕು. ಆಚರಿಸದಿದ್ದರೆ ಪ್ರತ್ಯವಾಯ ದೋಷವುಂಟು ಎಂಬ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಪರ್ವವಾದುದರಿಂದ ಇದು "ನಿತ್ಯವ್ರತ" ಕರ್ಮವೇ ಆಗುತ್ತದೆ. ಸಂನ್ಯಾಸಿಗಳು ಅದನ್ನು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಆಚರಿಸಲೇಬೇಕು ಎಂಬುದರಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಎಲ್ಲ ಆಶ್ರಮದವರೂ ಅದನ್ನು ಯಥಾಶಕ್ತಿಯಾಗಿ ಆಚರಿಸುವುದು ಕರ್ತವ್ಯವೆಂದು ಶಾಸ್ತ್ರಗಳು ವಿಧಿಸುತ್ತವೆ.

“ಚತ್ವಾರ್ಯತಾನಿ ನಿತ್ಯಾನಿ ಚತುರಾಶ್ರಮವರ್ಣಿಣಾಂ |”

“ನಿತ್ಯಾನ್ಯೇತಾನಿ ವಿಪ್ರೇಂದ್ರ ವ್ರತಾನ್ಯಾಹುರ್ಮನೀಷಿಣಃ” || (ಸ್ಕಾಂದಪುರಾಣ)

ಈ ವ್ರತವನ್ನಾಚರಿಸದಿದ್ದರೆ ಇಡೀ ವರ್ಷದ ಪಾಪಲೇಪ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಮಹಾಭಾರತವು ಸಾರುತ್ತದೆ.

“ವಾರ್ಷಿಕಾಂಶ್ಚತುರೋ ಮಾಸಾನ್ ವಾಹಯೇತ್ ಕೇನಚಿನ್ನರಃ |
ವ್ರತೇನ ನೋಚೇದಾಪ್ನೋತಿ ಕಿಲ್ವಿಷಂ ವತ್ಸರೋದ್ಧವಂ” ||

2. ನಾಮಧೇಯಗಳು, ಅವುಗಳ ನಿಷ್ಪತ್ತಿ:-

ಪ್ರತಿ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ನಿಯತವಾಗಿ ನಾಲ್ಕುತಿಂಗಳುಗಳಲ್ಲಿ ಬರುವ ವ್ರತವಾದ್ದರಿಂದ ಇದನ್ನು 'ಚಾತುರ್ಮಾಸ್ಯ' ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ ("ಚತುರ್ಷು ಮಾಸೇಷು ಭವಃ") ಅದರ ಆಚರಣೆಯ ಆ ನಾಲ್ಕುತಿಂಗಳುಗಳೂ ಮಳೆಗಾಲವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಅದು 'ವರ್ಷಾರ್ತುಪ್ರತ' ಎಂದೂ ಕರೆಯಲ್ಪಡುತ್ತದೆ.

3. ವ್ರತದ ಆಚರಣೆಯ ಕಾಲದ ವಿವರಣೆ:-

ಈ ವ್ರತವನ್ನು ಆಷಾಢಮಾಸದ ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷದ ಏಕಾದಶಿಯಂದು ಅಥವಾ ದ್ವಾದಶಿಯಂದು ಅಥವಾ ಪೂರ್ಣಿಮೆಯಂದು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಬೇಕು. ಕರ್ಕಾಟಕಸಂಕ್ರಮಣದಲ್ಲಾಗಲಿ ಅಥವಾ ತೀರ ತೊಂದರೆಯಾಗಿದ್ದರೆ ತುಲಾಸಂಕ್ರಮಣದಲ್ಲಾಗಲಿ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಲೇ ಬೇಕು. ಆದರೆ ಈ ಮೇಲ್ಕಂಡ ಯಾವುದೇ ದಿವಸದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರೂ ಕಾರ್ತಿಕಶುದ್ಧದ್ವಾದಶಿಯ ದಿವಸ ಎಂದರೆ ಉತ್ಥಾನದ್ವಾದಶಿಯ ದಿವಸ ಅದನ್ನು ಸಮಾಪ್ತಿಗೊಳಿಸಬೇಕು.

ಆಷಾಢಶುಕ್ಲದ್ವಾದಶ್ಯಾಂ ಪೌರ್ಣಮಾಸ್ಯಾಮಥಾಪಿ ವಾ |
ಚಾತುರ್ಮಾಸ್ಯವ್ರತಾರಂಭಂ ಕುರ್ಯಾತ್ ಕರ್ಕಟಸಂಕ್ರಮೇ |
ಅಭಾವೇ ತು ತುಲಾಕೇಽಪಿ ಮಂತ್ರೇಣ ನಿಯಮಂ ವ್ರತೇ || (ವರಾಹ ಪುರಾಣ)

“ಚಾತುರ್ಮಾಸ್ಯವ್ರತಗೃಹಣೇ ಕಾಲಚತುಷ್ವಯಂ-ಆಷಾಢೀ
ಪೌರ್ಣಮಾಸೀ ಶುಕ್ಲಾಏಕಾದಶೀ ದ್ವಾದಶೀ ಕರ್ಕಾಟಕ
ಸಂಕ್ರಾಂತಿಶ್ಚ” ಸಮಾಪ್ತಿಸ್ತು ದ್ವಾದಶ್ಯಾಮೇವ |
ಚತುರ್ಥಾ ಗೃಹ್ಯ ವೈ ಚೀರ್ಣಂ ಚಾತುರ್ಮಾಸ್ಯವ್ರತಂ ನರಂ
ಕಾರ್ತಿಕೇ ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷೇ ತು ದ್ವಾದಶ್ಯಾಂ ತತ್ಸಮಾಪಯೇತ್ || (ಸೀರ್ಣಯಸಿಂಧು)

‘ಸಂಕ್ರಾಂತಿ ಇಲ್ಲದ ಮಾಸದಲ್ಲಿ ಎಂದರೆ ಮಲಮಾಸದಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಆಶ್ವಿನ್ಯಾದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ದೈವಕಾರ್ಯ ಪಿತೃಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡಬಾರದು’ ಎಂದು ಭವಿಷ್ಯ ಪುರಾಣ ಹೇಳುತ್ತದೆ.

‘ಅಸಂಕ್ರಾಂತಂ ತಥಾ ಮಾಸಂ ದೈವೇ ಪಿತ್ರೇ ಚ ಕರ್ಮಣಿ |
ಮಲಮಾಸಮಾಶೌಚಂ ಚ ವರ್ಜಯೇನ್ಮತಿಮಾನ್ನರಃ” ||

ಚಾತುರ್ಮಾಸ್ಯವು ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ದೇವಪೂಜಾಕರ್ಮದ ವ್ರತವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಮೇಲ್ಕಂಡ ನಿಷಿದ್ಧವಾದ ಸಮಯ ಬಂದಾಗ ಚಾತುರ್ಮಾಸ್ಯ ವ್ರತವನ್ನು ಆಚರಿಸಬೇಕೇ ಅಥವಾ ಬೇಡವೇ? ಹಾಗೆಯೇ ಗುರ್ವಸ್ತ, ಶುಕ್ರಾಸ್ತ ಸಮಯಗಳು ಶುಭಕರ್ಮಕ್ಕೆ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ನಿಷಿದ್ಧ. ಅಂಥಾ ಗ್ರಹಾಸ್ತಮಾನ ಸಮಯಗಳಾಗಿದ್ದರೆ ಚಾತುರ್ಮಾಸ್ಯವನ್ನು ಆಗ ಆಚರಿಸಬೇಕೇ ಅಥವಾ ಕೂಡದೇ? ಎಂದರೆ ಚಾತುರ್ಮಾಸ್ಯವು ನಿತ್ಯವ್ರತವಾದುದರಿಂದ ಮೇಲ್ಕಂಡ ಕಾಲನಿಷೇಧವೂ ಅದಕ್ಕೆ ಅನ್ವಯಿಸುವುದಿಲ್ಲ.

“ನ ಶೈಶವಂ ನ ಮೌಢ್ಯಂ ಚ ಶುಕ್ರಗುರ್ವೋರ್ನವಾ ತಿಥೇಃ |
ಖಂಡತ್ವಂ ಚನ್ತಯೇದಾದೌ ಚಾತುರ್ಮಾಸ್ಯವಿಧೌ ನರಃ ||”

ವ್ರತವನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಮಾಡಿದಮೇಲೆ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಆಶೌಚ ಒದಗಿದರೂ ವ್ರತವನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಲೇ ಬೇಕು. ಹೀಗೆ ವಿಶೇಷವಾದ ಕಾಲನಿಷೇಧಗಳನ್ನು ಲೆಕ್ಕಿಸದೆ ಆಚರಿಸಲೇಬೇಕಾದ ಮುಖ್ಯವಾದ ವ್ರತ ಇದು.

4.ವ್ರತದ ಆಚರಣೆಯ ಬಗೆಗೆ ಒಂದೆರಡು ಆಕ್ಷೇಪಗಳು ಮತ್ತು ಅವುಗಳಿಗೆ ಸಮಾಧಾನ:-

(a) ಚಾತುರ್ಮಾಸ್ಯ ಎಂಬ ಯಜ್ಞದ ಹೆಸರು ವೇದಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸ್ಮೃತಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಅದು ಈಗ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿ ಆಚರಣೆಯಲ್ಲಿರುವ ಪುರಾಣೋಕ್ತವಾದ ಚಾತುರ್ಮಾಸ್ಯವಲ್ಲ. ವೇದಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ವೀಕ್ಷಿಸಿದರೆ ಚೈತ್ರ ಅಥವಾ ಫಾಲ್ಗುನಮಾಸ, ಆಷಾಢ, ಕಾರ್ತಿಕಮಾಸಗಳ ಪೂರ್ಣಿಮೆಗಳಂದು ಮಾಡಬೇಕಾದ ಋತುಸಂಬಂಧವಾದ ವ್ರತವಿಧಿಗಳಿವೆ. ಅವುಗಳಿಗೆ ವೈಶ್ವದೇವ, ವರುಣಪ್ರಘಾಸ, ಶಾಖಮೇಧ ಎಂದು ಹೆಸರು. ಇದಲ್ಲದೆ ಶುನಾಸೀರೀಯ ಎಂಬ ನಾಲ್ಕನೆಯ ವ್ರತವೂ ಇದೆ. ಇವು ನಾಲ್ಕು ಶ್ರುತಿಗಳಲ್ಲಿ ವಿಹಿತವಾಗಿರುವ ಚಾತುರ್ಮಾಸ್ಯಗಳು. ಆಪಸ್ತಂಬ, ಆಶ್ವಲಾಯನ, ಯಾಜ್ಞವಲ್ಕ್ಯ ಮುಂತಾದ ಸ್ಮೃತಿಕಾರರು ನಿರ್ದೇಶಿಸಿರುವುದೂ ಈ ವೈದಿಕಚಾತುರ್ಮಾಸ್ಯವನ್ನೇ.

“ಪೌರ್ಣಮಾಸೇನೇಷ್ಟ್ವಾ ಚಾತುರ್ಮಾಸ್ಯವ್ರತಾನ್ಮುಪೇಯಾತ್
ಪ್ರತಿಸಂವತ್ಸರಂ ಸೋಮಃ ಪಶುಃ ಪೃತ್ವಯನಂ ತಥಾ |
ಕರ್ತವ್ಯಾಗ್ರಯಣೇಷ್ಟಿಶ್ಚ ಚಾತುರ್ಮಾಸ್ಯಾನಿ ಚೈವ ಚ” ||

ಪ್ರಕೃತದಲ್ಲಿ ಆಚರಣೆಯಲ್ಲಿರುವ ಚಾತುರ್ಮಾಸ್ಯಪರ್ವವು ಈ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಸೇರಿಲ್ಲ. ಹೀಗೆ ಶ್ರೌತಸ್ಮಾರ್ತಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಸೇರಿಲ್ಲವಾದ್ದರಿಂದ ಈ ಚಾತುರ್ಮಾಸ್ಯವನ್ನು “ಅವೈದಿಕ” “ಆಧುನಿಕ” ಎಂದು ಬಿಟ್ಟುಬಿಡಬಹುದಲ್ಲವೇ? ಎಂಬುದು ಮೊದಲನೆಯ ಆಕ್ಷೇಪ.

ಇದು ಬಲಶಾಲಿಯಾದ ಆಕ್ಷೇಪವೇನೂ ಅಲ್ಲ. ಶ್ರುತಿಸ್ಮೃತಿಗಳಿಗೆ ವಿರೋಧವಿಲ್ಲದ ಪುರಾಣ ಇತಿಹಾಸಗಳ ಆದೇಶವೂ ಶ್ರುತಿಸ್ಮೃತಿಗಳಷ್ಟೇ ಮಾನ್ಯವೆಂಬುದು ನಮ್ಮ ಸಂಪ್ರದಾಯ. ಇದಲ್ಲದೆ ಯಾವುದಾದರೂ ನಿಯಮದ ಆಚರಣೆಯಿಂದ ಉಪಯೋಗವಾಗುವುದು ನಿಜವಾಗಿದ್ದರೆ ಅದು ಶ್ರುತಿ, ಸ್ಮೃತಿ, ಇತಿಹಾಸ, ಪುರಾಣ, ಆಗಮ, ತಂತ್ರ, ಯಾವುದರಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಅದನ್ನು ಆಚರಿಸಬೇಕು- ಎಂಬ ಧೋರಣೆಯನ್ನು ನಾವು ಮೊದಲಿನಿಂದಲೂ ಸಾರುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. “ನಾನಾ ದೇಶಿಕವಕ್ರಸ್ಥೈಃ ಪ್ರಯೋಗೈರ್ಯುಕ್ತ ಕಲ್ಪಿತೈಃ” ಎಂಬಂತೆ ನಾನಾ ಆಚಾರ್ಯರು ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರದಿದ್ದರೂ ತಮ್ಮ ಯುಕ್ತಿಕಲ್ಪಿತವಾದ ಪ್ರಯೋಗಗಳಿಂದ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸುವ ಆದೇಶಗಳಿದ್ದರೆ ಅವುಗಳನ್ನೂ ಆತ್ಮಹಿತ ಲೋಕಹಿತಕ್ಕಾಗಿ ಆಚರಿಸಬೇಕೆಂದು ಶ್ರೀಗುರುದೇವರು ಬೋಧಿಸುತ್ತಿದ್ದುದನ್ನೂ ಇಲ್ಲಿ ಸ್ಮರಿಸುತ್ತೇವೆ. ಪುರಾಣಗಳು ಚಾತುರ್ಮಾಸ್ಯದಲ್ಲಿ ವಿಧಿಸಿರುವ ಆಹಾರನಿಯಮ ಮತ್ತು ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಸ್ಮೃತಿಕಾರರೂ ಚಾತುರ್ಮಾಸ್ಯ ನಿಯಮಗಳಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಿರುವುದನ್ನೂ ಗಮನಿಸಬೇಕು. ಉದಾಹರಣೆಗೆ: ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಕ್ಷೈರಮಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಾರದು, ಮಂಚದ ಮೇಲೆ ಮಲಗಬಾರದು, ಮಧು, ಮಾಂಸ, ಲವಣ ಸ್ತ್ರೀಸಂಗಮಾದಿಗಳನ್ನು ಬಿಡಬೇಕು. ಸುಳ್ಳು ಹೇಳಬಾರದು. “ಕೇಶಾನ್ನವರ್ತಯೀತ ಅಧಃ ಶಯೀತ ಮಧುಮಾಂಸಲವಣಸ್ತ್ರೀಸಂಗಮಾದೀನ್ ವರ್ಜಯೇತ್ ಜುಗುಪ್ಸೇತಾನ್ಯತಾತ್ ಎಂದು ಆಶ್ವಲಾಯನರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಹೀಗೆ ಎಲ್ಲ ಶಾಸ್ತ್ರಕಾರರಿಗೂ ಸಮ್ಮತವಾಗಿ ಆತ್ಮಸಂಸ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗುವ ನಿಯಮಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಚಾತುರ್ಮಾಸ್ಯವನ್ನು ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕು.

(b) ಚಾತುರ್ಮಾಸ್ಯವು ಕಾಮ್ಯವ್ರತ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಬೆಲ್ಲವನ್ನು ತಿನ್ನದೇ ಇರುವ ನಿಯಮವನ್ನು ಪಾಲಿಸಿದರೆ ಮಧುರವಾದ ಕಂಠ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಎಣ್ಣೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಸುಂದರಾಂಗನಾಗುತ್ತಾನೆ.

“ಮಧುಸ್ವರೋ ಭವೇನ್ನಿತ್ಯಂ ನರೋ ಗುಡವಿವರ್ಜನಾತ್ |
ತೈಲಸ್ಯ ವರ್ಜನಾದೇವ ಸುಂದರಾಜ್ಞಃ ಪ್ರಜಾಯತೇ” ||

ಎಂದು ಪುರಾಣಗಳು ಹೇಳುತ್ತವೆ. ಇಂಥಾ ಕಾಮ್ಯವ್ರತಗಳನ್ನು ಭಗವದ್ಭಕ್ತರು ಆಚರಿಸಬಾರದು ಎಂಬುದು ಎರಡನೆಯ ಆಕ್ಷೇಪ.

ಇದು ಪ್ರಬಲವಾದ ಆಕ್ಷೇಪವಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ವಿರುದ್ಧವಲ್ಲದ ಕಾಮಗಳು ಭಗವಂತನಿಗೆ ಪ್ರಿಯವೇ ಆಗಿವೆ. “ಧರ್ಮಾವಿರುದ್ಧೋ ಭೂತೇಷು ಕಾಮೋಽಸ್ಮಿ ಭರತರ್ಷಭ” ಎಂದು ಗೀತಾಚಾರ್ಯನು ಸಾರುತ್ತಾನೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಎಲ್ಲ ಕಾಮ್ಯಕರ್ಮಗಳೂ ಭಗವದ್ಭಕ್ತರಿಗೆ ನಿಷಿದ್ಧವಲ್ಲ. ಇದಲ್ಲದೆ ಚಾತುರ್ಮಾಸ್ಯ ನಿಯಮದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ಆಹಾರನಿಯಮದ ಪಾಲನೆಯಿಂದ ನಾಲಗೆಯ ಚಾಪಲ್ಯ ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಇಂದ್ರಿಯ ಸಂಯಮವು ಧ್ಯಾನ, ಉಪಾಸನೆಗಳಿಗೆ ಸಹಾಯವೇ ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ಭಗವತ್‌ಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥವಾಗಿ ಆ ವ್ರತವನ್ನು ಆಚರಿಸಿದರೆ ಅದರ ಕಾಮ್ಯತ್ವವೂ ತೊಲಗುತ್ತದೆ. ಚಾತುರ್ಮಾಸ್ಯವು ಕೇವಲ ಕಾಮ್ಯವ್ರತವೇ ಆಗಿದ್ದರೆ ಅದನ್ನು ಶಾಸ್ತ್ರಗಳು ಸಂನ್ಯಾಸಿಗಳಿಗೂ ಏಕೆ ವಿಧಿಸುತ್ತಿತ್ತು?

ಇದನ್ನು ಉತ್ತರಭಾರತದಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಆಚರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಹೆಂಗಸರು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಆಚರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆದುದರಿಂದ ಇದು ಭಾರತದ ಸಾರ್ವತ್ರಿಕವಾದ ವ್ರತವಲ್ಲ ಎಂದು ಕೆಲವರು ಆಕ್ಷೇಪಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಇದೂ ಕೂಡ ಕೇವಲವಾದ ಆಕ್ಷೇಪ. ಒಳ್ಳೆಯ ಪದ್ಧತಿಗಳು ಉತ್ತರಭಾರತದಲ್ಲಿರಲಿ, ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದಲ್ಲಿರಲಿ, ಸ್ತ್ರೀಯರಲ್ಲಿರಲಿ, ಪುರುಷರಲ್ಲಿರಲಿ ಅದು ಪುರುಷಾರ್ಥಪ್ರದವಾಗಿದ್ದರೆ ಅದನ್ನು ಸರ್ವರೂ ಆಚರಿಸಬೇಕು.

ವ್ರತದ ಆಚರಣೆಯ ವಿಧಾನ:

ವ್ರತಮಾಡುವವರು ಉಪವಾಸಮಾಡಿ ನಾರಾಯಣನನ್ನು ಆರಾಧಿಸಿ, “ಪ್ರಭೋ! ನಿನ್ನ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಈ ವ್ರತವನ್ನು ಕೈಗೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ನೀನು ಅನುಗ್ರಹಮಾಡಿದರೆ ಇದು ನಿರ್ವಿಘ್ನವಾಗಿ ನೆರವೇರುತ್ತದೆ. ವ್ರತವು ಪೂರ್ಣವಾಗದೆ ಇರುವಾಗ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಪ್ರಾಣಿಯೋಗವೇನಾದರೂ ಆಗಿಬಿಟ್ಟರೆ ಆಗಲೂ ನಿನ್ನ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ನನಗೆ ವ್ರತಸಮಾಪ್ತಿಯಫಲ

ಉಂಟಾಗಲಿ” ಎಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಬೇಕು, ಲೌಕಿಕ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಸಾಧ್ಯವಾದಷ್ಟು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ನಿದ್ರಾಮುದ್ರಾಭಿರಾಮನಾಗಿರುವ ನಾರಾಯಣನನ್ನು ಧ್ಯಾನ, ಸ್ತೋತ್ರ, ಪೂಜಾದಿಗಳಿಂದ ಆರಾಧಿಸಬೇಕು. ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯನಿಯಮದಲ್ಲಿರಬೇಕು. ರಾಗದ್ವೇಷಗಳನ್ನು ತೊರೆಯಬೇಕು, ಅನೃತಭಾಷಣ ಮಾಡಬಾರದು, ವ್ರತದೀಕ್ಷೆಗೆ ಅನುಗುಣವಾದ ವೇಷಭೂಷಣಗಳನ್ನು ಧರಿಸಬೇಕು, ಪ್ರಾಣಿಹಿಂಸೆಮಾಡಬಾರದು, ಶಾಸ್ತ್ರನಿಷಿದ್ಧವಾದ ಮತ್ತು ಸಂಯಮಕ್ಕೆ ಭಂಗತರುವ ಆಹಾರಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಸೇವಿಸಬಾರದು. ಮಧುಮಾಂಸಗಳನ್ನು ನಾಲ್ಕು ಮಾಸಗಳಲ್ಲಿಯೂ ತೊರೆಯಬೇಕು. ಕೆಲ ಕೆಲವು ಮಾಸಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲ ಕೆಲವು ಆಹಾರಗಳನ್ನು ಬಿಡುವುದು ಒಳ್ಳೆಯದು. ಉದಾಹರಣೆಗೆ:-

ಶ್ರಾವಣಮಾಸದಲ್ಲಿ ತರ್ಕಾರಿಗಳನ್ನೂ ಭಾದ್ರಪದಮಾಸದಲ್ಲಿ ಮೊಸರನ್ನೂ ಆಶ್ವಯುಜಮಾಸದಲ್ಲಿ ಹಾಲನ್ನೂ ಕಾರ್ತಿಕಮಾಸದಲ್ಲಿ ದ್ವಿದಳಧಾನ್ಯಗಳನ್ನೂ ಉಪಯೋಗಿಸಬಾರದು. (ಇವುಗಳಿಗೆ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಶಾಕವ್ರತ, ದಧಿವ್ರತ, ಕ್ಷೀರವ್ರತ, ಧಾನ್ಯವ್ರತ ಎಂದು ಹೆಸರು)

ಶ್ರಾವಣೇ ವರ್ಜಯೇಚ್ಛಾಕಂ ದಧಿ ಭಾದ್ರಪದೇ ತಥಾ |
ದುಗ್ಧಮಾಶ್ವಯುಜೇ ಮಾಸಿ ಕಾರ್ತಿಕೇ ದ್ವಿದಲಂ ತ್ಯಜೇತ್” ||

ದ್ವಿದಳಧಾನ್ಯಗಳು, ಚೀಪೆ (ಸೀಬೆ) ಹಣ್ಣು, ಬದನೆಕಾಯಿ ಇವುಗಳನ್ನು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಬಿಡುವುದು ಒಳ್ಳೆಯದು.

“ದ್ವಿದಲಂ ಬಹುಬೀಜಂ ಚ ವೃಂತಾಕಂ ಚ ವಿವರ್ಜಯೇತ್ |
ನಿತ್ಯಾನ್ಯೇತಾನಿ ವಿಪೇಂದ್ರ ವ್ರತಾನ್ಯಾಹುರ್ಮನೀಷಿಣಃ” ||

ಹಾಗೆಯೇ ಬೂದುಗುಂಬಳ, ಮೂಲಂಗಿ, ಕಬ್ಬು, ಎಲಚೀಹಣ್ಣು, ಹೊಸನೆಲ್ಲಿಕಾಯಿ, ಹುಣಸೇಹಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಸೇವಿಸದಿರುವುದು ಒಳ್ಳೆಯದು.

“ವಿಶೇಷಾದ್ ಬದರೀಂ ಧಾತ್ರೀಂ ಕೂಶ್ಮಾಂಡಂ ತಿಂತ್ರಿಣೀಂ ತ್ಯಜೇತ್” ||

ಯಾವ ಹಣ್ಣುಕಾಯಿ ತರ್ಕಾರಿ ತನಗೆ ಇಷ್ಟವಿಲ್ಲವೋ ಅದನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಬಿಡುತ್ತೇನೆ. ಯಾವುದು ಆಯಾ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕುವುದಿಲ್ಲವೋ ಆ ಹಣ್ಣು ತರಕಾರಿಗಳನ್ನು ಬಿಡುತ್ತೇನೆ ಎಂದು ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಮಾಡಿದರೆ ಅದು ವ್ರತವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಶಾಸ್ತ್ರನಿಷಿದ್ಧವಾದುದನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಬೇಕು ಮತ್ತು ತನಗೆ

ಯಾವುದರಲ್ಲಿ ಜಿಹ್ವಾಚಾಪಲ್ಯ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆಯೋ ಅದನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಬೇಕು. ಆಯಾ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಸಿಕ್ಕುವ ತರ್ಕಾರಿಗಳನ್ನು ಪ್ರಯತ್ನಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಬಿಡಬೇಕು.

ತತ್ತ್ವಾಲ್ಯೋದ್ಭವಾಶ್ವಾಕಾಃ ವರ್ಜನೀಯಾಃ ಪ್ರಯತ್ನತಃ |

ತರ್ಕಾರಿಗಳಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ನಿಷಿದ್ಧವಾದುದು ಬದನೇಕಾಯಿ. ಇದನ್ನು ಕುರಿತೇ 'ಪುರಾಣ ಹೇಳಲಿಕ್ಕೆ ಬದನೇಕಾಯಿ ತಿನ್ನಲಿಕ್ಕೆ' ಎಂಬ ಗಾದೆ ಹೊರಟಿರುವುದು.

ಈ ನಾಲ್ಕು ತಿಂಗಳಲ್ಲೂ ಹವಿಷ್ಯಾನ್ನವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಭುಜಿಸುವುದು ಶ್ರೇಷ್ಠ. ಇದರಿಂದ ಪಾಪಪರಿಹಾರ ಸಂಯಮಕ್ಕೂ ಧ್ಯಾನಯೋಗಕ್ಕೂ ಸಹಾಯವಾಗುತ್ತದೆ.

ಚತುರ್ಷ್ವಪೀಹ ಮಾಸೇಷು ಹವಿಷ್ಯಾಶೀ ನ ಪಾಪಭಾಕ್ | (ಏಷ್ವಧರ್ಮೋತ್ತರ)

ವ್ರತವು ಮುಗಿದ ಮೇಲೆ ಶ್ರೋತ್ರಿಯರನ್ನು ಆಹ್ವಾನಿಸಿ ತಾನು ಯಾವ ವ್ರತವನ್ನು ಕೈಗೊಂಡಿದ್ದೇನೆಂಬುದನ್ನು ಅವರಲ್ಲಿ ಅರಿಕೆಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಭೋಜನ, ದಕ್ಷಿಣೆಗಳನ್ನು ಅವರಿಗೆ ಸಮರ್ಪಿಸಬೇಕು. ಗೋ, ಭೂ, ಹಿರಣ್ಯ, ವಸ್ತ್ರಾದಿಗಳನ್ನು ದಾನಮಾಡಬೇಕು. ತಾನು ಆಚರಿಸಿದ್ದ ಏಕಭುಕ್ತ, ರಾತ್ರಿ ಭೋಜನ, ಭೂಶಯನ, ಶಾಕವರ್ಜನ, ದಧಿಮಧುಘೃತವ್ರತ, ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯ ಇವುಗಳಿಗೆ ಕ್ರಮವಾಗಿ ದಂಪತಿಗಳಿಗೆ ಗೋದಾನ, ವಸ್ತ್ರದಾನ, ಶಯ್ಯಾದಾನ, ಗೋದಾನ, ವಸ್ತ್ರದಾನ, ಗೋದಾನ, ಸುವರ್ಣಮೂರ್ತಿದಾನಗಳನ್ನು ಯಥಾಶಕ್ತಿಯಾಗಿ ಮಾಡುವುದು ಒಳ್ಳೆಯದು.

ವ್ರತದ ಆಚರಣೆಯ ಫಲ: ಕಾಮ್ಯದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ವ್ರತದಲ್ಲಿ ಬೆಲ್ಲ, ತೈಲ, ಕಟುತೈಲ, ತಾಂಬೂಲ, ಫೃತ, ಫಲ, ಶಾಕಪತ್ರಾಶನ, ದಧೀಕ್ಷೀರಗಳನ್ನು ತ್ಯಾಗಮಾಡಿದವರಿಗೆ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಮಧುರಕಂಠಧ್ವನಿ, ಸುಂದರಶರೀರ, ಶತ್ರುನಾಶ, ಸುಖಭೋಗ, ಲಾವಣ್ಯ, ಬುದ್ಧಿಶಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಬಹುಪುತ್ರಭಾಗ್ಯ, ಪಕ್ಷಾನ್ನಲಾಭ, ಮತ್ತು ಗೋಲೋಕ ಪ್ರಾಪ್ತಿ ಎಂಬ ಫಲಗಳು ದೊರೆಯುತ್ತವೆ. ಭಗವತ್ಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥವಾಗಿ ಇವುಗಳನ್ನು ತ್ಯಾಗಮಾಡಿದರೆ ಇಂದ್ರಿಯ ಸಂಯಮದಿಂದ ಭಗವದ್ಭಕ್ತಿ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯದ ಆಚರಣೆಯಿಂದ ದೇಹೇಂದ್ರಿಯ ಮನೋಬುದ್ಧಿಶಕ್ತಿಗಳ ವೃದ್ಧಿಯೂ ಮತ್ತು ಧ್ಯಾನಯೋಗವೂ ಸಿದ್ಧಿಸುತ್ತವೆ. ನಿದ್ರಾಯೋಗದಲ್ಲಿರುವ ಭಗವಂತನನ್ನು ಆರಾಧಿಸುವುದರಿಂದ ಜ್ಞಾನ, ಭಕ್ತಿ, ವೈರಾಗ್ಯಗಳು ವೃದ್ಧಿಹೊಂದುತ್ತವೆ.

ನಿದ್ರೆಯಿಂದ ಎದ್ದಿರುವ ಮುದ್ರೆಯಲ್ಲಿರುವ ಭಗವಂತನನ್ನು ಆರಾಧಿಸುವುದರಿಂದ ಗೃಹಸ್ಥರಿಗೆ ಯೋಗಕ್ಕೆ ವಿರೋಧವಲ್ಲದ ಭೋಗಗಳ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗುತ್ತದೆ.

ಸನ್ಯಾಸಿಗಳ ಚಾತುರ್ಮಾಸ್ಯ:

ಸನ್ಯಾಸಿಗಳಿಗೆ ಚಾತುರ್ಮಾಸ್ಯದಲ್ಲಿ ಮೇಲ್ಕಂಡ ಆಹಾರ ನಿಯಮಾದಿಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಮತ್ತೆ ಕೆಲವು ವಿಶೇಷ ವಿಧಿಗಳುಂಟು.

ಚಾತುರ್ಮಾಸ್ಯವ್ರತವನ್ನು ಸನ್ಯಾಸಿಯು ಆಷಾಢಮಾಸದ ಪೂರ್ಣಿಮೆಯಂದು ಕೈಗೊಳ್ಳಬೇಕು. ತೊಂದರೆಗಳಿದ್ದರೆ ಮುಂದಿನ ಪಂಚಮಿಯವರೆಗೂ ಅವನಿಗೆ ವ್ರತಸಂಕಲ್ಪಮಾಡಲು ಅವಕಾಶವುಂಟು. ಆ ಪಂಚಮಿಯನ್ನು ಮೀರಿದರೆ ಅವನು ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತಕ್ಕೆ ಗುರಿಯಾಗುತ್ತಾನೆ.

“ಅನೇನ ವಿಧಿನಾ ಭಿಕ್ಷುಃ ಆಷಾಢ್ಯಾಂ ಸುಸಮಾಹಿತಃ |

ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತೇನ ಯುಜ್ಯೇತ ಪಂಚಮೂರ್ಧ್ವಂ ವಜೇದಧಿ ||

ಆಷಾಢಮಾಸದ ಪೂರ್ಣಿಮೆಯಂದು ಕ್ಷೌರಮಾಡಿಸಿಕೊಂಡು ವ್ರತಕ್ಕೆ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ವ್ರತ ಮುಗಿಯುವವರೆಗೂ ಮಧ್ಯೆ ಕ್ಷೌರ ಮಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಕೂಡದು. ನದಿಗಳನ್ನು ದಾಟಬಾರದು. ಕ್ರೋಶಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಿದೂರ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡಬಾರದು.

“ಆಷಾಢ್ಯಾಂ ಪೌರ್ಣಮಾಸ್ಯಾಂ ತು ವಪನಂ ಕಾರಯೇದ್ಯತಿಃ |

ತೇಷು ಮಾಸೇಷು ಕೇಶಾದೀನ್ಯತುಸಂಧೌ ನ ವಾಪಯೇತ್ ||

ನದೀಶ್ಚ ನ ತರೇತ್ತೇಷು ಕ್ರೋಶಾದೂರ್ಧ್ವಂ ನ ಚ ವಜೇತ್ ||

“ಮಾಧವನು ಸರ್ವಭೂತಗಳ ಹಿತಕ್ಕಾಗಿ ಶೇಷಶಯನದಲ್ಲಿ ನಿದ್ರೆಮಾಡುತ್ತಾ ಮತ್ತೆ ಏಳುವವರೆಗಿನ ಈ ನಾಲ್ಕು ತಿಂಗಳುಗಳಲ್ಲಿ ನಾನೂ ಸರ್ವಭೂತಗಳ ಹಿತಕ್ಕಾಗಿ ಈ ಒಂದು ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಮಳೆಗಾಲದಲ್ಲಿ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣಿಗಳು ಓಡಾಡುತ್ತಿರುತ್ತವೆ. ಅವುಗಳಿಗೆ ಹಿಂಸೆಯಾಗದಿರಲೆಂದು ನಾನು ನಿಮಗೆ ತೊಂದರೆಯಾಗದಿದ್ದರೆ ಈ ಜಾಗದಲ್ಲಿರುತ್ತೇನೆ” ಎಂದು ಗೃಹಸ್ಥರ ಮುಂದೆ ಸಾರಬೇಕು.

ಮಾಧವಶ್ಚತುರೋ ಮಾಸಾನ್ ಸರ್ವಭೂತಹಿತಾಯ ವೈ |

ಸ್ವಾಪಂ ಯಾಸ್ಯತಿ ಶೇಷಾಂಕೇ ಲಕ್ಷ್ಮಾಃ ಸಹ ಜಗತ್ಪತಿಃ ||

ಸುಪ್ತಶ್ಚೈವೋತ್ತಿತೋ ಯಾವನ್ನ ಭವೇತ್ ಸನಾತನಃ |

ಅಹಂ ತಾವನ್ನಿವತ್ಸಾಮಿ ಸರ್ವಭೂತಹಿತಾಯ ವೈ ||

ಪ್ರಾಯೇಣ ಪಾವ್ಯಪಿ ಪಾಣಿಸಂಕುಲಂ ವರ್ತೃ ದೃಶ್ಯತೇ |
ಆತಸ್ತೇಷಾಮಹಿಂಸಾರ್ಥಂ ಪಕ್ಷಾನ್ವೈ ದ್ವಿಜಸಂಶ್ರಯಾನ್ ||

ಸ್ಥಾಸ್ಯಾಮಶ್ವತುರೋ ಮಾಸಾನ್ ಆತ್ಮವಾಸತಿಬಾಧಕೇ ||

ಶುದ್ಧವಾದ ಮೃತ್ತಿಕೆಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹಿರಿಯರುಗಳಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ಸಮರ್ಪಿಸಿ ಅವರ ಪ್ರಸಾದರೂಪವಾಗಿ ಅದನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ತನ್ನ ನಿಯಮಗಳಿಗೆ ಆ ಮೃತ್ತಿಕೆಯನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿರುವ ಶಿಷ್ಯಜನರು 'ತಾವು ಇಲ್ಲಿ ಸುಖವಾಗಿ ಚಾತುರ್ಮಾಸ್ಯ ಮಾಡಬೇಕು. ಯಥಾಶಕ್ತಿ ತಮ್ಮ ಶುಶ್ರೂಷೆಯನ್ನು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಮಾಡಿ ನಾವು ಕೃತಾರ್ಥರಾಗುತ್ತೇವೆ,'

ನಿವಸನ್ತು ಸುಖೇನಾತ್ರ ಗಮಿಷ್ಯಾಮಃ ಕೃತಾರ್ಥತಾಂ |
ಯಥಾಶಕ್ತಿ ಚ ಶುಶ್ರೂಷಾಂ ಕರಿಷ್ಯಾಮೋ ವಯಂ ಮುದಾ ||

ಎಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದ ಬಳಿಕ ಅಲ್ಲಿ ಅವನು ವ್ರತವನ್ನು ಆರಂಭಿಸುತ್ತಾನೆ.

ಭಿಕ್ಷುಸೂತ್ರಕಾರರಾದ ಭಗವಂತರಾದ ವೇದವ್ಯಾಸರನ್ನೂ ಸನಕಾದಿ ಯೋಗಿಗಳನ್ನೂ ಶ್ರೀಗಣೇಶ, ಶ್ರೀ ದುರ್ಗಾ, ಶ್ರೀಸರಸ್ವತೀ, ಶ್ರೀಕ್ಷೇತ್ರ ಪಾಲಕರನ್ನೂ, ವ್ಯಾಸಶಿಷ್ಯರನ್ನೂ, ಸೂತ್ರಭಾಷ್ಯಕಾರರಾದ ಗುರುಗಳನ್ನೂ ಆರಾಧನೆಮಾಡುವ ಪದ್ಧತಿಯೂ ಇದೆ.

ಚಾತುರ್ಮಾಸ್ಯವನ್ನು ಮೇಲ್ಕಂಡ ನಾಲ್ಕು ತಿಂಗಳು ಪೂರ್ತಿ ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗದಿದ್ದರೆ ಮೊದಲನೇ ಎರಡು ತಿಂಗಳುಗಳಲ್ಲಾದರೂ ಮಾಡಲೇಬೇಕು.

“ಚತುರೋಽಯಂ ವಸೇನ್ಮಾಸಾನ್ ವಾರ್ಷಿಕಾನ್ ದ್ವಾವಥಾಪಿ ವಾ ||
ವರ್ಷಾಸು ಧೃವಶೀಲಃ ಸ್ಯಾತ್ |

ನಾಲ್ಕು ತಿಂಗಳು ಚಾತುರ್ಮಾಸ್ಯ ಮಾಡುವುದಾಗಿದ್ದರೆ ಕಾರ್ತಿಕ ಮಾಸದ ಪೂರ್ಣಿಮೆಯಲ್ಲೂ, ಎರಡು ತಿಂಗಳು ಚಾತುರ್ಮಾಸ್ಯ ಮಾಡುವುದಾಗಿದ್ದರೆ ಭಾದ್ರಪದಮಾಸದ ಪೂರ್ಣಿಮೆಯಲ್ಲೂ ಚಾತುರ್ಮಾಸ್ಯವ್ರತದ ಸಮಾಪ್ತಿಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಕ್ಷೌರ, ಸ್ನಾನಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಮೃತ್ತಿಕಾಶೇಷವನ್ನು ನೀರಿಗೆ ಎಸೆದು ಉತ್ತರಯಾತ್ರೆಮಾಡಬೇಕು. ಪೂರ್ವ ಅಥವಾ ಉತ್ತರದಿಕ್ಕಿಗೆ ಹೋಗಬೇಕು. ಅನಂತರ ಹಿಂದಿರುಗಬೇಕು.

ಈ ನಾಲ್ಕು ಅಥವಾ ಎರಡು ತಿಂಗಳೂ ಆತನು ಮೌನವಾಗಿರಬೇಕು,

ಧ್ಯಾನದಲ್ಲಿರಬೇಕು ಅಥವಾ ಮೌನಧ್ಯಾನಗಳಿಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡುವ ಜಪ, ಪಾರಾಯಣಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿರಬೇಕು.

ಸಂನ್ಯಾಸಿಯು ಈ ಚಾತುರ್ಮಾಸ್ಯವನ್ನು ಏಕೆ ಮಾಡಬೇಕು ಎಂದರೆ ಮಳೆಗಾಲದಲ್ಲಿ ಪ್ರಯಾಣಮಾಡುವುದು ಕಷ್ಟ. ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಹುಳು-ಹುಪ್ಪಟೆ ಇತ್ಯಾದಿಗಳಿಗೆ ಅವನ ಪ್ರಯಾಣದಿಂದ ತೊಂದರೆಯು ಆಗುತ್ತದೆ ಎಂಬುದು ಸಾಮಾನ್ಯವಾದ ಕಾರಣ. ವಿಶೇಷವಾದ ಕಾರಣವನ್ನು ಹಿಂದೆಯೇ ತಿಳಿಸಿದೆ. ಯತಿಯು ನಾರಾಯಣನ ಪ್ರತಿನಿಧಿ. ನಾರಾಯಣನು ನಿದ್ರಾಮುದ್ರೆಯಲ್ಲಿರುವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅವನೂ ಆ ಭಗವಂತನಂತೆಯೇ ಯೋಗನಿದ್ರೆಯಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವಾದ ಸಮಯವನ್ನು ಒಂದೆಡೆಯಲ್ಲಿ ಕಳೆಯಬೇಕು. ಕಾರ್ತಿಕ ಶುದ್ಧದ್ವಾದಶಿಯು ನಾರಾಯಣನು ಯೋಗನಿದ್ರೆಯಿಂದ ಎದ್ದು ಸುಪ್ರಭಾತಮಾಡುವ ದಿವಸ. ಅಂದು ಅವನನ್ನು ಪೂಜಿಸಿ ಅನಂತರದ ಪೂರ್ಣಿಮೆಯಲ್ಲಿ ಸಂನ್ಯಾಸಿಯು ಅವನ ಅನುಮತಿಯಿಂದ ತಾನು ತನ್ನ ಮೌನವ್ರತವನ್ನು ಮುಗಿಸಿ ನಾರಾಯಣನ ಸೇವಾರ್ಥವಾದ ಆಶ್ರಮಧರ್ಮವನ್ನು ಪಾಲಿಸುತ್ತಾ ಲೋಕಕಲ್ಯಾಣ ಆತ್ಮಕಲ್ಯಾಣಸಾಧಕವಾದ ಯಾತ್ರೆಗೆ ಪ್ರಾರಂಭಮಾಡುವ ಪದ್ಧತಿಯು ಸಹಜಸುಂದರವಾಗಿದೆ.

* * * *